

INARIN KUNTA

Perustettu v. 1876

Kokonaispinta-ala	17 321 km ²
Vesipinta-ala	2 148 km ²
Asukkaita/maakm ²	0,52

Asukasluku 31.12.2000 7360

Väestörakenne

	1993	%-osuus	2000	%-osuus
0 – 14 v.	1725	21,9	1316	17,7
15 – 64 v.	5379	68,3	5084	68,2
65-v.	770	9,8	960	12,9

Väestökehitys

vuosi	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
asukkaita	7873	7855	7851	7783	7719	7555	7452	7360
muutos	+314	- 18	- 4	- 68	- 64	-164	-103	- 92

Työpaikat toimialoittain v. 1999

	määrä	%-osuudet
Alkutuotanto	243	9,0
Jalostus	289	10,7
- teollisuus	103	3,8
- rakentaminen	148	5,5
- muu	38	1,4
Yksityiset palvelut	933	34,4
Yhteiskunnalliset palvelut	1046	38,6
Toimiala tuntematon	200	7,4

Työttömyysaste

v. 1994	v. 1995	v. 1996	v. 1997	v. 1998	v. 1999	v. 2000
28,4	28,2	28,1	28,4	25,6	24,1	22,5

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2000 oli muutosten vuosi. Vuonna 2000 alettiin toteuttaa edellisen vuoden lopussa päätettyjä kehittämisohjelmia. Vuoden aikana organisointiin kunnan toimintoja monella tavalla uudelleen, suurimpana hallinnollisena muutoksena sisäisen palvelutoiminnan uudelleen organisointi. Myös henkilökunnan ja kunnan yhteistoiminta järjestettiin uudelleen perustamalla uusi toimielin, yhteistyötoimikunta. Kehitys paremmaksi työyhteisöksi saatiin hyvään alkuun.

Kuluneen vuoden aikana kunta osallistui aktiivisesti erilaisiin yleisiä elinkeinollisia edellytyksiä luoviin toimintoihin. Kuluneen vuoden aikana järjestettiin uudelleen kunnan elinkeinotoimi perustamalla InLike Oy ja kunnan asuntotoimi saattamalla loppuun Inarin vuokra-asunnot Oy:n fuusiointi. Kunnan yhtiöiden omistajapolitiikkaa myös selkeytettiin erityisesti Inergia Oy:n osalta. Toimenpiteet paransivat yritystoiminnan edellytyksiä kunnassa.

Vaikka monia myönteisiä asioita tapahtui kertomusvuoden aikana, ei voida samassa yhteydessä olla mainitsematta kunnan talouden merkittävää huonontumista. Viime vuosi oli taloudellisesti huonoin vuosikymmeniin. -3,8 Mmk:n vuosikate ja -11,3 Mmk:n alijäämä asettaa kunnan uuden tilanteen eteen. Tilannetta ei yhtään paranna se, että talouden romahtaminen voidaan johtaa sellaisiin syihin, joihin kunta voi hyvin vähän vaikuttaa: viime vuosien valtionosuuksien voimakas pieneneminen, yhteisöverouudistus, verotulojen kertymän pieneneminen, keskussairaalamenojen kasvu, valtakunnalliset tulopoliittiset ratkaisut - joitakin mainitakseni.

Inarin kunnan mahdollisuudet selvitä tulevaisuudesta ovat hyvät. Vaikka lähes kaikki kunnat Suomessa perustavat kehityksensä matkailun varaan, Inarissa se on perusteltua ja todellista. Myös uusia elinkeinomuotoja, kuten talvitestausta, on mahdollista edelleen kehittää. Tulevaisuudessa kunnan yhtiöiden rooli, erityisesti Inergia Oy:n, tulee olemaan nykyistä merkittävämpi erilaisten elinkeinollisten hankkeiden rahoittajana. Kunnallisten palvelujen säilyttäminen edellyttää kuitenkin kunnan talouden kuntoon saattamista. Tämä onkin merkittävin lähivuosien haaste. Toivoa vain sopii, että myös valtakunnallisesti nähdään pohjoisten alueiden mahdollisuudet ja turvataan yritystoiminnan ja kunnan palvelujen tuottaminen myös Inarin alueella.

PERUSTAVOITTEET

Kunnan perustavoitteiksi vuosille 2001-2004 asetettiin seuraavat:

- Hyvät kunnalliset palvelut
- Talous tasapainossa v.2002
- Työllisyys yli Lapin läänin keskitasoa
- Kunta hyvä työyhteisö
- Inarin kunnassa hyvä yrittää

Tavoitteet ovat osittain toteutuneet ja osittain jääneet toteutumatta. Kunnallisille palveluille, kunnan työyhteisöille ja yrittäjyyteen liittyvät tavoitteet lienee toteutuneet suhteellisen hyvin, vaikkakin näiden tavoitteiden mittaaminen on ongelmallista. Työttömyys on edelleen Lapin läänin keskiarvoa suurempi, joten työllisyystavoite ei toteutunut. Talouden tasapainotavoite ei toteudu: kunnan taloutta ei saada tasapainoon vuonna 2002.

Perustavoitteiden toteutumiseksi vuosille 2000-2004 hyväksyttiin **talousohjelma**, jonka toteutumisesta seuraavassa:

Toimintatuotot

Talousarvon tavoitteeksi asetettu maksupohjan laajennus onnistui kertomusvuonna, koska maksutuottoja kertyi 1,5 Mmk enemmän kuin edellisenä vuonna. Tulorahoitus oli kokonaisuudessaan kuitenkin vain 0,3 Mmk suurempi kuin edellisenä vuonna.

Toimintakulut

Toimintakatteen arvioitiin talousarviossa olevan -139,8 Mmk ja talousarvion muutoksilla korjatun katteen -142,5 Mmk. Toteutunut toimintakate oli -145,1 Mmk. Menot olisivat siis 5,3 Mmk ennakoitua suuremmat. Suurin yksittäinen poikkeama on ollut keskussairaalamenot.

Verotulot

Kertomusvuodelle veroprosenttia korotettiin 0,5 %:lla eli 18,5 %:iin ja yleistä kiinteistöveroprosenttia 0,2 %:lla eli 0,6 %:iin.

Veroprosenttien korotuksesta huolimatta verotuloja kertyi 4,3 Mmk ennakoitua vähemmän eli 85,7 Mmk.

Valtionosuudet

Valtionosuuksia kertyi 0,5 Mmk arvioitua enemmän eli 60,6 Mmk.

Käyttöomaisuuden myynti

Tavoitteeksi asetettu käyttöomaisuuden myynti ei kertomusvuonna käynnistynyt suunnitellulla tavalla.

VALTUUSTO

Luettelo valtuuston jäsenistä on liitteenä nro 5. Valtuusto piti kertomusvuoden aikana 7 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 72 pykälää.

Luettelo valtuustossa v. 2000 päätetyistä tärkeimmistä asioista on liitteenä nro 2.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien toimittamisesta. Kertomusvuonna pidettiin Tasavallan presidentin vaalit 16.1. ja 6.2. sekä kunnallisvaalit 22.10.2000.

KEHITTÄMIS- JA YHTEISTYÖHANKKEET

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Matkailun elinkeinollisen aseman vahvistaminen.

Elinkeino-organisaation tehostaminen ja selkiyttäminen.

Kunnan luontaisiin ominaisuuksiin perustuvien uusien elinkeinoalojen, kuten testaustoiminnan, kehittäminen.

Luontaiselinkeinojen vahvistaminen osana inarilaisuutta.

Yksityisten ja julkisten palvelujen vahvistaminen.

Työttömyyden saaminen Lapin läänin keskiarvon alapuolelle.

Metsätalouselinkeinojen vahvistaminen osana inarilaisuutta.

Matkailun elinkeinollinen aseman vahvistamiseksi kunta osaltaan hyväksyi yhdessä Saariselän alueen suurimpien yrittäjien, Pohjois-Lapin Matkailu Oy:n, Ivalon Paliskunnan ja UK-kansallispuiston kanssa Saariselkä 2020 -suunnitelman ja on pääosakkaana toteuttamassa Saariselän Siula -hanketta.

Elinkeino-organisaatio tehostui ja selkiytyi InLike Oy:n toiminnan käynnistyttyä. Yhtiön toimitusjohtajaksi siirtyi kunnan yritysasiames. Yhtiö sai haltuunsa kunnan elinkeinotoimintaan liittyvät kiinteistöt.

Testaustoiminnan kehittämiseksi on suunnitelmia, jotka eivät kuitenkaan kertomusvuonna toteutuneet.

Luontaiselinkeinojen sekä yksityisten ja julkisten palvelujen vahvistumisen mittaaminen on ongelmallista. Voitaneen arvella, että tavoite tältä osin toteutui.

Työttömyyttä ei saatu Lapin läänin keskiarvon alapuolelle.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Liitteenä nro 3 on selvitys kehittämis- ja yhteistyöhankkeiden toteutumisesta.

Pohjois-Lapin Matkailu Oy:n toimintamaksun perusteena on ollut yrittäjien/yritysten sitoumus vastaavan kustannusvastuun kantamisesta.

Kertomusvuonna Inarin kunta perusti Inarin Kumppanuus työksi ry:n huolehtimaan kaikkein vaikeimmin työllistyvien työllistämistä.

KUNNANHALLITUS

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan tavoitteena on johtaa kuntaa niin, että valtuuston antamat tavoitteet toteutuvat.

Toimisto- yms. palvelujen tuottaminen nykyistä tehokkaammin, taloudellisemmin ja paremmin.

Kunnanjohtajan kunnan johtamiseen liittyvien toimintaedellytysten parantaminen.

Oikean kuntakuva antaminen kuntalaisille.

Henkilöstöilmapiirin parantaminen ja vakiinnuttaminen.

Sitovat tavoitteet ovat toteutuneet lukuun ottamatta kohtaa 4: kuntakuva pohjautuu pääosin tiedotusvälineiden antamaan kuvaan. Kohtien 3. ja 5. toteutumisen täsmällinen arviointi ei ole mahdollista.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Vuonna 2000 kunnanhallitus kokoontui 28 kertaa ja käsitteli 486 pykälää.

Kunnanjohtajana on vuodesta 1998 toiminut HTM Reijo Timperi.

Kunnanjohtaja on johtanut kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, kuntasuunnittelua, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa kuten elinkeinojen edistämistä ja kehittämistoimintaa. Kunnanjohtaja on toiminut kunnanhallituksen esittelijänä. Kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen esittelijän sijaisena on ollut kunnansihteeri.

Kertomusvuonna toimintansa aloittaneen kunnan elinkeinoyhtiön InLike Oy:n hallitus korvasi elinkeinopoliittisen työryhmän.

Kunnan **omistajapolitiikkaan** liittyvänä merkittävimpanä päätöksenä kertomusvuonna oli Inergia osakeyhtiöön liittyvän omistajastrategian selkiyttäminen. Lopputuloksena työstä oli, että Inergia jää kunnan omistukseen ensisijaisena toimintona sähköverkkotoiminta. Inergia

Oy:lle on asetettu myös tuottotavoite, joka on tarkoitus ohjata elinkeinolliseen toimintaan.

Kertomusvuonna käynnistyi Inergia Lämpö Oy:n toiminta ja Ivalon kaukolämpöverkko otettiin käyttöön. Yhtiön perustamiseen ja toiminnan käynnistämiseen liittyviä tehtäviä hoiti erillinen toimikunta.

Saariselän Kunnallistekniikka Oy:n nimi muutettiin Saariselän Alue Oy:ksi, toiminta-aluetta laajennettiin ja osakkaaksi tuli myös Sodankylän kunta.

Kunnan vuokra-asuntotoiminta on keskitetty pääosin yhdelle yhtiölle, Inarin Vuokra-asunnot Oy:lle, jonka toiminta alkoi vuoden 2000 alussa.

Kunnanhallituksen toimintaan kuuluu myös yhteiskuntasuhteiden ja ystävyyshanketoiminnan hoitaminen.

Tiedotustoiminnasta ja henkilöstöhallinnosta on kokonaisvastuu ollut kunnanhallituksella.

Yleispalvelut

Vuoden 2000 alusta aloitti toimintansa kunnan uusi hallinto-organisaatio, kunnanhallituksen alainen yleispalvelut.

Toimisto- yms. palvelut

Yleispalveluihin siirrettiin 1.1.2000 lukien toiminnallista, valmistelussa tai täytäntöönpanossa olevaa toimistohenkilöstöä, lukuun ottamatta osastoilla oleva toiminnallinen henkilöstö. Keskitettävä henkilöstö ja hallinnossa oleva henkilöstö muodostivat asiakirjapalvelu-, moni-palvelu-, henkilöstöpalvelu-, talouspalvelu-, atk-palvelu- ja erityis-palvelutiimit, joiden tehtävänä oli tuottaa kehittämistyössä tehdyn palvelukartan mukaiset palvelut keskitetysti.

Yleispalveluihin siirtyi osastoilta 15 viranhaltijaa/työntekijää sekä muualla organisaatiossa olevat toimisto- ym. keskitettäviä hallinnollisia töitä tekevät viranhaltijat/työntekijät. Sosiaali- ja terveystoimi jäi osittain keskitettyjen palvelujen ulkopuolelle.

Toiminnan käynnistymiselle on ollut luonteenomaista useat pysyvät ja tilapäiset henkilöstömuutokset. Yleispalvelujen käynnistyessä jätettiin yksi virka täyttämättä. Erilaisia virkavapauksia ja osa-aikaeläkkeelle jäämisiä ei ole korvattu täysimääräisesti vaikkakin osa-aikaista henkilöstöä on muutettu tilapäisesti kokoaikaisiksi.

Muut erilliset toiminnot

Asuntotoimen, maaseututoimen, kuluttajaneuvonnan, edunvalvonnan ja projektien sekä mahdollisesti muun osastoihin kuulumattoman henkilöstön osalta yleispalvelut on toiminut esimiesorganisaationa.

Edunvalvonnasta on kahden vuoden sopimus Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien kanssa.

Kunta osti paikallislehdestä toimitettuja sivuja, joissa kunnan toimielinten päätöksiä ja niiden perusteluja selostettiin. Kunnanhallituksen sivuilla oli kunnan lausunto selvitysmies Pekka Vihervuoren mietinnöstä.

Kunnalla on velvoitteita saamenkielilain täytäntöönpanoon. Kunta saa saamen kielilain täytäntöönpanosta aiheutuvat kustannukset valtiolta, lukuun ottamatta koulutuskustannuksia. Velvoite on toteutunut lähinnä niin, että kunnan viralliset kuulutukset on julkaistu eri saamen kielillä.

Kunnallisverotuksesta aiheutuvat kustannukset ovat hallinnon määrärahoissa.

Kunta on avustanut kylätoimikuntia pienellä määrärahalla. Kylätoimikunta-avustusta on annettu neljälle kyläyhdistykselle ja kahdeksalle kylätoimikunnalle.

Kunta on tukenut rintamaveteraanien kuntoutusta.

Muussa toiminnassa mm. maksettiin Suomen Kuntaliiton ja Lapin liiton maksusuudet.

Historian kirjoitukseen on varattu erilliset määrärahat menojäämikirjauksina ja maksettu muutoin historian kirjoituksen menoja. Inarin historia valmistuu aikaisempaa suunnitelmaa myöhemmin eli vuonna 2002.

EDUNVALVONTA

Tavoitteet

Edunvalvonta on käynnistynyt suunnitelman mukaisesti vuoden 2000 kuluessa. Edunvalvonnasta on tehty sopimus Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kuntien kesken v:n 2001 loppuun. Päämiesten lukumääräksi arvioitiin 60 kpl vuoden 2000 loppuun mennessä. Vuoden 2001 jälkeen edunvalvonnan kustannukset tulisi peittää valtionosuuksien, päämiehiltä perittävien palkkioiden ja naapurikunnilta saatavan tuen avulla.

Tavoitteiden toteutuminen

Edunvalvonnan kustannukset ovat olleet arvioitua suuremmat. Ellei naapurikuntien kanssa päästä sopimukseen v. 2000 syntyneiden kokonaiskustannusten jaosta, jää Inarin kunnalle kustannuksia n. 150 000 mk arvioitua enemmän.

Arvioitua suuremmat työvoima- ym. kustannukset johtuvat arvioitua suuremmasta päämiesten lukumäärästä. Vuoden 2000 lopussa päämiehiä oli 100 kpl, joiden lisäksi toistakymmentä kertaluonteista toimeksiantoa.

Uusi edunvalvontapäätös vaatii vakiintunutta tilannetta enemmän työpanosta. Naapurikunnilta ei ole saatu sellaista toimistoapua, jota alunperin on ajateltu käytettävän hyväksi.

Edunvalvontapäätöksiä tehtäessä ei ole kiinnitetty erityistä huomiota päämiesten varallisuuteen, mikä vaikuttaa myös heiltä perittävien edunvalvontapalkkioiden muodostumiseen. Valtionosuudeksi arvioitiin 1200 mk/valvottava ja saatiin 800 mk/valvottava. Valtionosuus laskettiin 1.3.2000 olleiden edunvalvontapäätösten mukaan (79 kpl).

Nykytila

Päämiesten lukumäärä kasvaa edelleen.

KULUTTAJA- JA VELKANEUVONTA

Kuluttajaneuvonnan tarkoituksena on kuluttajan aseman parantaminen ja turvata kuluttajan oikeudellinen asema.

Talous- ja velkaneuvonnassa annetaan tietoja yksityishenkilöille talouden ja velkojen hoidosta, selvitetään niihin liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuudet ja avustetaan häntä tekemään velkojensa kanssa sopimus maksujärjestelyistä.

Kuluttajaneuvonnassa on ollut hoidettavana tavaravirhevalituksia 34 kpl ja palveluvirhevalituksia 35 kpl sekä juridisia ja muita tiedusteluja 6 kpl, yhteensä 75 kpl.

Velkaneuvonnassa on ollut erilaisia avustamis- ja selvitystehtäviä: Takuusäätiölle takauslainahakemuksia 6, velkajärjestelyssä olevien maksuohjelmien tarkastuksia 7, sovitteluratkaisuehdotuksia 3, talouslaskentaselvityksiä 6 ja muita 8, yhteensä kaikkiaan 35 kpl.

ASUNTOTOIMI

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Asuntotoimen ja Inarin Vuokra-asunnot Oy:n tavoitteeksi on asetettu yhtiön fuusioinnin loppuunsaattaminen sekä peruskorjausohjelman ja sen rahoituksen suunnittelu.

Fuusiointi on suoritettu loppuun vuoden 2000 aikana. 1.1.2000 toimintansa aloittaneeseen Inarin Vuokra-asunnot Oy:öön on fuusioitu 20 erillistä asunto- tai kiinteistöyhtiötä ja toiminta yhtenä yhtiönä on aloitettu 1.1.2001. Peruskorjausohjelman laatiminen on aloitettu suorittamalla seitsemässä vanhimmassa kiinteistössä kuntoarviointi ja yhdelle kohteelle on haettu Valtion asuntorahastolta perusparannuslainaa.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Toiminta on keskittynyt yhtiömuotoisen asumisen hoitamiseen. Lisäksi asuntotoimessa on hoidettu Valtion asuntorahaston asettamat tehtävät. Kunnassa valmistui kertomusvuonna 23 asuntoa ja peruskorjattiin 21 asuntoa. Korjaustoimintaa on rahoitettu maa- ja metsätalousministeriön lainoilla 7 kpl ja korjausavustuksilla 14 kpl (sisältää sosiaalitoimen korjausavustukset 7 kpl).

MAASEUTUTOIMI

Tavoitteet

Maaseutulautakunta hoitaa maaseutuelinkeinojen hallinnon paikalliset tehtävät.

Sitovana tavoitteena vuoden 2000 kuntasuunnitelmassa on maataloustoimella ollut hoitaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaistehtävät ja antaa aktiivista rahoitusneuvontaa.

Lomatoimi luo lomituspalveluilla edellytykset maatalousyrittäjien vapaa-ajan pitämiseen sekä turvaa maatilatoimintojen jatkuvuuden sairastumis- ja muissa vastaavissa tilanteissa lomittajaresurssien puitteissa.

Tavoitteena on haja-asutusalueen tilojen pysyminen asuttuina ja elinkelpoisina sekä maaseudun pienyritystoiminnan edistäminen rahoitusneuvonnalla. Osallistuminen maaseutuelinkeinojen hankesuunnitteluun on myös tavoite.

Tavoitteiden toteutuminen

Sitova tavoite

Maaseutuelinkeinojen paikallisen hallinnon tehtävät on hoidettu annetuissa määräajoissa. Kolttilain mukaista rahoitusta tuli toimintavuonna yhteensä 2,43 Mmk (josta avustuksina 1,15 Mmk). Suurin rahoituskohde oli asuntorakennusten peruskorjaukset.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaisesta velkajärjestely- ja maksuvapautus/helpotusmahdollisuuksista maaseutulautakunta lähetti yhteistiedotteen Paliskuntain yhdistyksen kanssa syyskuussa, kun laki tuli voimaan, noin 250 porotalouden ja luontaiselinkeinojen harjoittajalle. Neuvottavia asiakkaita tuli 35 velkajärjestelyn ja maksuhelpotusten hakijoina.

Muut tavoitteet

Maataloustoimen ja lomatoimen hyväksytty talousarvio vuodelle 2000 toteutui siten, että talousarvion netto oli maataloustoimella 96,3 % ja lomatoimella 82,9 % hyväksytystä talousarviosta.

Hankesuunnittelu on ollut ohjausryhmätyöskentelyyn osallistumista ja Pohjoisimman Lapin Leader-yhdistyksen hallitustyöskentelyyn osallistumista.

Toiminnan nykytila ja muutokset toiminnassa

Maaseutulauslautakunta myönsi suoraa maataloustukea yhteensä 1,76 Mmk. Osa kotimaisista tuista, jotka haettiin vuonna 2000 maksettiin vasta tammikuussa 2001. Petovahinkokorvauksia maksettiin 2 Mmk. Kevään 2000 tulvavahinkokorvauksia maksettiin 750 000 mk (korvausprosentti kaikilla vahingoilla oli 80 %).

Porotalouden pohjoista eläintukea maksettiin Inarin merkkipiiriin 3,6 Mmk.

Maaseutulauslautakunta kokoontui kertomusvuonna 5 kertaa ja käsitteli 39 asiaa.

Maataloustoimen toiminta-ajatuksena ovat kolttalain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja maaseutuelinkeinojen rahoituslain määräämät tehtävät sisältäen näiden lakien mukaisen rahoitusneuvonnan. Asiakkaina on noin 430 aktiivitilaa (koltta-, luontaiselinkeino-, poro- ja maataloja).

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on osa Maa- ja metsätalousministeriön integroitua hallinto- ja valvontajärjestelmää (IACS), jolla hallinnoidaan Euroopan unionin kokonaan tai osittain rahoittamia tukia.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki tuli voimaan syksyllä velkajärjestelyn ja maksuhelpotusten osalta. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukainen rahoitustoiminta käynnistyy vuonna 2001.

Lomituspalvelut

Kunnalla on v. 2000 alusta tehty sopimus Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kanssa kunnan lomituspalvelujen hoidosta.

Lomituspalveluissa 21 yrittäjää 13 tilalla piti vuosilomia 503 päivää. Sijaisapulomitusta annettiin 12 yrittäjälle yhteensä 132 päivää. Maksullista 100 tunnin lomaa käytti 15 yrittäjää yhteensä 132 päivää ja täysin maksullista 4 yrittäjää yhteensä 26 päivää. Yhteensä yrittäjät pitivät 941 lomituspäivää, päivän pituus oli keskimäärin 7 t 15 min.

Vakinaiset kuukausipalkkaiset lomittajat hoitivat lomituksista 771 päivää eli 82 %. Osuuskunta Monitaidolta ostettiin lomituspalveluja 84 päivää.

KALATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTO

Tehtävät

Rahaston tehtävänä on kehittää kalataloutta ja vesistöjen muuta käyttöä luomalla mahdollisimman hyvät edellytykset niin ansio-, matkailu- kuin kotitarvekalastukselle.

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Tärkeimmät tavoitteet vuonna 2000 olivat kalasatamien toimivuuden parantaminen, kalavesien hoidon tehostaminen ja ulkopuolisen rahoituksen saaminen kehittämishankkeille.

Veskoniemen kalasataman huoltorakennuksen laajentamisen viimeistely- ja ympäristötyöt saatiin valmiiksi ja jalostustilat käyttökuntoon. Veskoniemessä oli kesäkuukausina satamavahti, mikä paransi järjestystä ja siisteyttä alueella. Nellimiin ostettiin uusi jäähilekone, johon saatiin EU:n KOR-rahastosta 87 % tuki. Nellimin kalasataman laajennuksesta ja korjauksesta jätettiin rahoitushakemus TE-keskukselle. Kala- ja venesatamien jätehuollon kehittämisestä valmisteltiin hankesuunnitelma ja rahoitusesitys Ympäristöministeriölle yhdessä Metsähallituksen ja kunnan teknisen osaston kanssa.

Matkailukalastuksen kehittämishankkeen suunnitelma saatiin valmiiksi ja rahoitusesitys jätettiin TE-keskukselle. Sevetin ja Näämön kalavesien hoidon EU-rahoitteinen kehittämishanke alkoi huhtikuussa 2000. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston kalakantojen hoitotutkimuksia tuettiin yhteensä 245 000 mk:lla.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Vakiintunut toiminta, kuten jäähileasemien ja kalasatamien ylläpito ja kalan hintatuen maksu, jatkui aikaisempien vuosien tapaan. Kalaistutuksissa verkkoallaskasvatusta vähennettiin ja taimenen joki-istutuksia lisättiin. Kalastusalueen järjestämää kalastuksen valvontaa tuettiin 50 000 mk:lla. Yhteistyö eri organisaatioiden (mm. Lapin TE-keskus, Lapin ympäristökeskus ja Metsähallitus) kanssa lisääntyi aikaisempaan verrattuna hankkeiden suunnittelun ja toteuttamisen vuoksi.

Vakituista henkilöstöä lisättiin palkkaamalla 1.4. 2000 alkaen työ-sopimussuhteinen kalataloussuunnittelija. Määräaikaisia työntekijöitä oli neljä, yhteensä 23 htkk.

Kalatalouden kehittämisrahaston nettomenot vuonna 2000 olivat 2 093 828 mk. Rahaston käyttörahastoon maksettiin säännöstely-korvauksia 1 054 400 mk ja korkotuloja 1 069 700 mk, yhteensä 2 124 100 mk. Perusrahaan maksettiin korvauksia 1 054 400 mk. Perusrahaan oli vuoden 2000 lopussa varoja 26 063 246 mk.

HENKILÖSTÖTYÖ

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Toiminnan tavoitteena on motivoitunut, palveluhenkinen ja työnsä osaava henkilöstö, joka on sitoutunut valtuuston asettamiin toiminnallisiin ja talouden tavoitteisiin.

Tavoitteen voidaan arvioida toteutuneen, vaikkakin sen mittaaminen on vaikeaa. Kertomusvuoden aikana toteutettiin edellisenä vuonna päätettyä kehittämistyötä.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Henkilöstöä kunnan palveluksessa on ollut seuraavasti:

	1999	2000
Kunnanhallitus	31,5	43,3
Terveystoimi	112,1	105,1
Sosiaalitoimi	112,3	111,3
Sivistystoimi	147,45	136,0
Tekninen toimi	63,8	61,98
Yhteensä	467,15	457,68

Henkilöstö on 31.12.2000 jakaantunut seuraavasti:

Vakinainen henkilöstö	435
- joista kokoaikatyössä	393
- joista osa-aikatyössä (sis. osa-aikalis. olevat)	42
Määräaikainen henkilöstö	135
- joista kokoaikatyössä	69
- joista osa-aikatyössä	37
- joista sivutoimisia	29

Vuoden 2000 aikana henkilöstöllä on ollut mahdollisuus esimiehen harkinnan mukaan pitää lomarahavapaata. Lomarahavapaata pitäneitä v. 2000 oli 84 henkilöä.

Palkkakustannukset vuonna 2000 olivat n. 81,9 Mmk. Henkilöstökustannukset yhteensä käyttötalouden osalta olivat 105,4 Mmk, mikä on 1,1 Mmk vähemmän kuin v. 1999.

Vahinkotilastoja

	v. 1998	v. 1999	v. 2000
Työtapaturma	7	9	10
Liikenne	2	0	0
Autovakuutus	2	0	2
Yhd. vak. palovak.	0	0	0
Yrityssampo/omaisuus	3	3	7
Yrityssampo/vastuu	1	3	2
Yrityssampo/keskeytys	0	0	0
Yrityssampo/tapaturma ja matka	19	10	0
Muut vakuutukset	0	0	0
Yhteensä	34	25	21

Uutena toimielimenä on vuoden 2000 alusta aloittanut yhteistyötoimikunta, jota vastaavat aikaisemmat toimielimet olivat yhteistyöelin ja työsuojelutoimikunta. Yhteistyötoimikuntaan on kuulunut kolme kunnanhallituksen valitsemaa työnantajan edustajaa, työsuojelupäällikkö sekä kaksi edustajaa kustakin viidestä allekirjoittajajärjestöstä.

Yhteistyötoimikunta on pitänyt 11 kokousta ja käsitellyt 60 pykälää.

Henkilöstöhallinnossa on ollut erillinen määräraha henkilöstön kuntoutukseen, jota on käytetty yhteistyötoimikunnan esityksen mukaisesti.

Henkilöstön koulutustoimintaa kehitettiin yhteistyössä kansalaisopiston kanssa. Kansalaisopisto järjestää suuren osan paikkakunnalla tapahtuvasta henkilöstökoulutuksesta.

Osa-aikaeläkkeiden suosio on kasvanut ja työnantajankin puolelta on suosittu osa-aikaeläkkeitä erityisesti tapauksissa, joissa on voitu ennalta ehkäistä mahdollista työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä.

SOSIAALI- JA TERVEYSOSASTO

Sosiaalilautakunta ja sosiaalipalvelut

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

1. Ensimmäisenä sitovana tavoitteena oli suunnata sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ehkäisemistoimenpiteet erityisesti syrjäytymisen ja päihdeongelmien ehkäisyyn sekä sosiaalityön vahvistamiseen.

Tavoitteen saavuttamiseksi on sosiaalityössä painotettu kuntouttavaa työtä ja tuettu asiakkaan omatoimista suoriutumista sekä aktivoitu yhdessä työvoimahallinnon ja eri projektien avulla yksilöllisesti pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavia. Sosiaalitoimi osallistui vuonna 2000 päättyneeseen Haku päälle -projektiin, jossa yhdistelmätuella työllistettiin pitkäaikaistyöttömiä ja vajaakuntoisia tavoitteena henkilön työkyvyn ylläpitäminen ja työelämään sijoittuminen. Projektissa oli asiakkaita 98. Vajaakuntoisten ja muiden erityistä tukea työmarkkinoilla tarvitsevien työllistettävien ja työkokeiluun ja työharjoitteluun sijoitettavien osalta Ivalon toimintakeskus toimi vuonna 2000 työpaikkana 13 henkilölle. Kesällä 2000 tarjottiin toimeentulotukea hakeville opiskelijoille toimeentulotuen vaihtoehtona työtä kunnasta. Työvaihtoehtoon valitsi 10 opiskelijaa. Osallistumalla MLL:n ”Yhteen hiileen” -projektiin oltiin mukana kehittämässä ehkäisevää lastensuojelutyötä sekä lastensuojelun tueksi perhetukityötä.

Koululaisten iltapäivähoitoa järjestettiin Ivalossa tukemalla Inarin seurakunnan järjestämää kerhotoimintaa ja järjestämällä Ivalossa ja muilla kylillä iltapäivähoitoa I-luokan oppilaille ja erityistä hoitoa ja kasvatusta tai vuorohoitoa tarvitseville lapsille 10-vuotiaaksi saakka. Ikäihmisten syrjäytymisen ehkäisemiseksi, omatoimisuuden edistämiseksi ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi on järjestetty syrjäkylillä päiväkerhotoimintaa ja Männikön palvelukodissa muistihäiriöisten ja liikuntarajoitteisten vanhusten päivähoitoa. Kunnan yli 80-vuotiaille suoritettiin henkilökohtainen haastattelu tavoitteena selvittää mahdolliset palvelujen tarpeessa olevat henkilöt.

Osallistuttiin moniammatillisena yhteistyönä laaditun päihdehuollon suunnitelman tekemiseen.

Sosiaalityön vahvistamiseksi siirrettiin toimistos sihteeri ja kanslisti hallinnon vastuuyksiköstä sosiaalityön vastuuyksikköön.

2. Toisena tavoitteena oli sosiaalihuollon peruspalveluiden turvaaminen.

Toimeentulotuen käsittelyyn ottoaika uusille asiakkaille on pysynyt valtakunnallisen suosituksen mukaisena, noin viikon mittaisena. Palvelu-, tuki ja laitosasumista on järjestetty hoidon tarpeen mukaan. Jonoja hoitopaikkoihin ei ole ollut. Päivähoidon tarve vaihtelee kausittain, mutta hoitopaikkoja on ollut tarvetta vastaavasti.

Sosiaalitoimi on osallistunut sosiaali- ja terveysministeriön asettaman selvitysmiehen johtamaan omakielisten palvelujen järjestämistapoja ja rahoitusta koskevaan selvittelytyöhön.

3. Kolmantena tavoitteena oli toiminnan edellytysten turvaaminen.

Tavoitetta toteutettiin sopeuttamalla palvelut valtuuston hyväksymään raamiin kehittämistyön tulosten mukaisesti. Henkilökunnan koulutukselle laadittiin painopisteet ja niitä toteutettiin hyväksytyn koulutussuunnitelman mukaisesti. Yhteistä koulutusta oli mm. seuraavista aiheista: aggressiivisen asiakkaan kohtaaminen, tiimityö, perheväkivalta, lapsen seksuaalinen riisto, vanhemmuuden tukeminen sekä asiakasmaksut. Osalle henkilökuntaa järjestettiin työnohjausta. Tehtiin koko osaston henkilökunnan kattava aggressio- ja väkivaltatilannekartoitus, joka on pohjana parannettaessa työ-
turvallisuutta.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Päivähoito

Kotona tapahtuvaa perhepäivähoitoa järjestettiin Ivalossa, Inarissa, Törmäsessä, Kaamasessa sekä määräaikaaisesti myös Saariselällä, Sevettijärvellä ja Angelissa. Inarin kunnassa toimii 33-paikkainen Ivalon päiväkotitoimi, 20-paikkainen Saariselän päiväkotitoimi ja 12-paikkainen Mutaan ryhmäperhepäiväkotitoimi sekä saamenkieliset 8-paikkainen Inarin ryhmäperhepäiväkotitoimi ja 4-paikkainen Ivalon ryhmäperhepäiväkotitoimi.

Kunnallisessa päivähoidossa oli vuoden 2000 lopussa 244 lasta, joka oli 24 lasta vähemmän kuin edellisenä vuonna. Päivähoidossa olevista lapsista oli osapäivähoidossa 40 eli 16 %. Päivähoidon tarve väheni erityisesti Saariselän alueella sekä pohjoissaamenkielisten päivähoidon ja vuorohoidon tarpeessa.

Erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien lasten määrä pysyi suurena.

Ivalon päiväkodissa aloitettiin perusopetuslain mukainen maksuton esiopetus 15.8.2000 alkaen.

Kotihoidontukimenot kasvoivat 16 % edelliseen vuoteen verrattuna mm. kotihoidontuen lisääntyneen käytön johdosta.

Sosiaalityö

Rakenteelliset muutokset yhteiskunnassa näkyvät sosiaalityössä monin tavoin henkilöiden tai perheiden taloudellisen ja sosiaalisen toimintakyvyn vähenemisenä. Pitkäaikaistyöttömyys on erityisen suuri riski itsenäiselle selviytymiselle. Suurin osa pitkään tai toistuvasti toimeentulotukea työttömyyden takia hakevista saa pienintä työttömyysturvaa noin 2000 mk/kk.

Tuettuun asumiseen sosiaalitoimen käytössä on 9 asuntoa. Yksi asunto hankittiin loppuvuodesta 2000. Pienten asuntojen tarvetta on edelleen.

Lastensuojelullista tarvetta on jatkuvasti. Perhesiteiden löyhyys ja arvojen murros lasten ja nuorten kasvuympäristön turvallisuutta vähentävinä tekijöinä ovat rakenteellisia riskitekijöitä. Huostaanottojen tai lievimpien väliintulojen tyypillisin syy on vanhempien eri syistä johtuva neuvottomuus ja kyvyttömyys kasvattajina. Usein syyt liittyvät päihteiden käyttöön tai mielenterveyteen. Lastensuojelun hoitopäivät alenivat hieman edellisestä vuodesta vuoden 2000 alussa, mutta alkoivat kasvaa loppuvuodesta huomattavasti.

Nuorten asioissa on yhteistyö poliisin kanssa lisääntynyt. Riita- ja rikosasioiden sovittelu on toiminut vapaaehtoisvoimin.

Lasten huollossa ja elatuksessa tilanne on 90-luvun lamavuosiin nähden rauhoittunut. Tyypillistä solmittavissa elatussopimuksissa on niiden pätkittäisyys elatusvelvollisen heikon taloudellisen tilanteen takia.

Vammaispalveluissa vaikeavammaisten tarpeiden osuus on kasvanut, ja mm. henkilökohtaisen avustajan tarvetta esitettiin enemmän kuin siihen oli varauduttu.

Kehitysvammahuollon pitkäaikainen laitoshoido on supistunut suunnitellusti. Lyhytaikaisen hoidon ja kuntoutuksen esitetty tarve on sen sijaan noussut huomattavasti, samoin näiden palvelujen yksikköhinnat Kolpeneen palvelukeskuksessa.

Vanhustyö

Ikäihmisten omatoimisuutta edistetään kuntouttavalla hoidolla, joka ylläpitää heidän toimintakykyään ja mahdollistaa kotona asumisen mahdollisimman pitkään. Lähivuosina tapahtuvasta vanhusten määrän kasvusta selvittää lisäämällä kotipalvelua avohoidossa sekä kohdentamalla omaishoidon tukea sivukylillä kotona asuville vanhuksille. Omaishoidon tukea vuonna 2000 maksettiin 48 henkilölle, joista sivukylillä asui 21.

Männikön palvelukodin kehittämisessä on luotu toimintamalli, jossa palveluja tarjotaan kysynnän mukaan. Palvelukoti tarjoaa seuraavat palvelut: pitkäaikaishoito, lyhytaikaishoito, ryhmäkotiasuminen, päivä/yöhoito, päiväkerho ja lasten ryhmäperhepäiväkot. Männikön palvelukodissa tehtiin 4 kuukautta kestänyt ilmastointi-remontti, joka paransi talon ilman laatua ja tasasi lämmitystä.

Vanhustyö ostaa Inarin vanhusten- ja eläkeläisten tukiyhdistykseltä 10 dementiahoitopaikkaa.

Kehitysvammaisten lomahoidon tarve on lisääntynyt huomattavasti. Yöhoito on järjestetty kotipalvelun toimesta.

Kotipalvelu toimii koko kunnan alueella. Toimipisteet ovat Ivalossa, Sevettijärvellä, Inarissa ja Nellimissä. Ikäihmisten päiväkerhotoiminta sivukylillä on ollut vilkasta. Kuljetuksia kerhoihin on tuettu kuljetuspalvelulla. Aterioita vanhukset ovat saaneet Ivalon ruokapalvelukeskuksesta, kouluilta, baareista ja ravintoloista. Turvapuhelimia oli vuoden 2000 lopussa käytössä 16 kpl. Turvapuhelinkeskus sijaitsee Männikön palvelukodissa.

Toimeentuloturva

Tavoitteet

Toimeentulotuki on viimesijainen välttämätöntä toimeentuloa turvaava etuus, joka on osa sosiaalityötä. Elatustuella turvataan lapsen elatusta.

Toiminta

Vuonna 2000 toimeentulotuen menot nousivat edellisestä vuodesta 491 000 mk eli 15,3 %. Asiakastalouksien määrässä ei tapahtunut olennaista nousua.

Rakenteellisen pitkäaikaistyöttömyyden takia asiakkuudet ovat muodostuneet pysyväisluontoisiksi tai ainakin pitkittyneet, mikä merkitsee suhteellisen köyhyyden lisääntymistä tässä ryhmässä ja syrjäytymistä monella tasolla.

Työttömyyden takia toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien valtaosalla (4/5) oli tulona pienin työttömyysturva eli työmarkkinatuki.

Ansioon sidotun päivärahan tai peruspäivärahan saajakotitaloudet olivat selvä vähemmistö tukea saaneista.

Työnmarkkinatuen varassa elävistä tuen saajista noin puolet (48 %) on alle 40-vuotiaita. Kaikista tuen saajista hiukan yli puolet (54 %) oli alle 40-vuotiaita.

Työttömyysturvan karenssin aiheuttaman tulottomuuden/elatuksen puutteen perusteella tukea haki 87 kotitaloutta (13,5 % kaikista kotitalouksista).

Elatusturvalain säännösten muututtua vuodesta 1999 alkaen siten, että kaikille perhetyypistä riippumatta maksetaan samansuuruinen elatustuki, nousivat kunnan kustannukset n. 5 % vuonna 1999. Vuonna 2000 elatustuen nettokustannukset olivat edellisvuotista pienemmät. Elatusvelvollisilta perityt korvaukset nousivat 25 % edellisestä vuodesta.

Terveyslautakunta ja terveyspalvelut

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

1. Ensimmäisenä sitovana tavoitteena oli suunnata sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ehkäisemistoimenpiteet erityisesti syrjäytymisen ja päihdeongelmien ehkäisyyn.
Tavoitteen toteuttamiseksi suunnattiin mielenterveys-perheneuvolan työpanosta aikaisempaa enemmän koulujen oppilashuoltotoimintaan ja neuvoloissa lasten viisivuotistarkastuksiin.
Terveystoimessa käynnistettiin ”Mielenterveyden kulmakivet”-projekti tavoitteena kehittää ehkäisevän ja hoitavan mielenterveystyön käytäntöjä. Samoin käynnistettiin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisyprojekti tavoitteena aikaansaada väkivallan ehkäisyn ja hoidon saumaton palveluketju.
Terveystoimessa laadittiin moniammatillisena työnä ehkäisevän ja hoitavan päihdetyön suunnitelma. Päihdehuollon koulutus oli yksi koulutuksen painopistealueista.
2. Toisena tavoitteena oli terveydenhuollon peruspalveluiden turvaaminen. Vuonna 2000 saatiin valmiiksi perusselvitys moniammatillisten työryhmien aluevastuiseen toimintaan siirtymiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tavoitteena on parantaa hoitoon pääsyä sekä hoidon jatkuvuutta ja kattavuutta.
Osana aluevastuiseen toimintaan siirtymistä laadittiin avosairaanhoidon kehittämisselvitys.
Lääkäriissä käynneistä tapahtui edelleen 50-70 % päivystysvastaanotolla. Terveyskeskuksessa suoritettiin keskussairaalan pyytämät leikkauspotilaiden esitutkimukset ja jälkihoito. Vuodeosasto tarjosi tarkoituksenmukaisen hoidon porrastuksen mukaisesti jatkohoitopaikan kaikille erikoissairaanhoidosta lähetettävälle potilaille viimeistään kahden päivän kuluessa pyynnön esittämisestä ja hoitopaikan pitkäaikaishoitoa tarvitseville. Vuodeosasto pystyi vastaamaan hoidon tarpeeseen.

Hammashuollossa hoidettiin särkypotilaat samana työpäivänä tai viimeistään seuraavana päivänä. Nuorten hammashoidon tasoa on parannettu lisäämällä heidän tarvitsemaansa oikomishoitoa.

3. Kolmantena tavoitteena oli toiminnan edellytysten turvaaminen. Tavoitetta toteutettiin sopeuttamalla palvelut valtuuston hyväksymään raamiin kehittämistyön tulosten mukaisesti. Koulutusohjelma laadittiin painopisteajattelun mukaiseksi. Vuodeosasto osallistui Suomen Mielenterveysseuran ”Mieli työssä” – työelämän kehittämisprojektiin, joka kestää vuoden 2001 loppuun ja jonka tavoitteena on työyhteisön hyvinvoinnin lisääminen. Tehtiin koko osaston henkilökunnan kattava aggressio- ja väkivaltatilannekartoitus, joka on pohjana parannettaessa työturvallisuutta.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Terveyskeskus

1.3.1999 perustettua lääkärin virkaa ei ole saatu vielä täytettyä, mutta sijaislääkäreitä on ollut aiempaa enemmän käytettävissä. Avosairaanhoidossa on jatkunut lääkärin vastaanottoaikojen huono saatavuus ja henkilöstön kuormitus. Vuosina 1998-99 toimineiden sosiaali- ja terveystalvelujen kehittämistyöryhmien suositusten mukaisesti selviteltiin aluevastuuseen työtapaan siirtymistä. Vuonna 2000 laadittiin perusselvitys aluevastuuseen siirtymiseksi. Perusselvityksestä pyydettiin henkilökunnan ja järjestöjen lausunnot. Rationalisointisuositussopimuksen mukainen aluevastuutyöryhmä sai valmiiksi loppuvuodesta 2000 lausuntojen pohjalta laaditun aluevastuuseelvityksen, jonka lautakunnat hyväksyivät. Tavoitteeksi asetettiin siirtyminen aluevastuuseen työtapaan heti vastaanottotilojen peruskorjauksen valmistumisen jälkeen 2.5.2002. Tavoitteena on toimintamalli, jossa kunnan väestö on jaettu alueittain siten, että kullekin alueelle on nimetty vastuuhenkilö sosiaali- ja terveystoimen eri aloilta. Tällöin asiakkaan saatavilla on moniammatillisen työryhmän laaja osaaminen nopeasti ja joustavasti. Myös hoidon jatkuvuus on turvattu. Aluevastuuseen työtapaan siirtyvät lääkärit, terveyskeskusavustajat, terveydenhoitajat, sosiaalityöntekijät ja kotipalveluhenkilöstö.

Vuodeosaston hoitama ilta-, yö- ja viikonloppuaikainen poliklinikkatoiminta siirtyi vuodeosaston tiloihin.

Kertomusvuonna jätettiin täyttämättä sairaanhoitaja virka, välinehuoltajan virka ja kotisairaanhoidon perushoitajan virka.

Ympäristövalvonta

Valvonta-asoiden keskittäminen yhdelle viranomaiselle on tehnyt mahdolliseksi yhtenäisemmän ympäristövaikutusten arvioinnin.

Nykyisellä henkilöstöllä pystytään hoitamaan lakisääteiset viranomais-tehtävät. Aktiivinen oma-aloitteinen valvontatyö kentällä ja yleisölle

annettava valistus ympäristönsuojelu- ja ympäristöterveysasioissa jää vähemmälle huomiolle. Porojen loislääkitys työllistää eläinlääkäreitä koko erotuskauden.

Asunnontarkastuksia ja niihin liittyviä huoneilman homeitiö-pitoisuuksien mittauksia koskevat tutkimuspyynnöt ovat vieneet huomattavan osan terveystarkastajan työpanoksesta.

Ruokapalvelukeskus

Ateriatuotannon määrä on pysynyt ennallaan olleen 272 196 aterialla vuonna 2000. Oma valmistusosuus on n. 70 %.

Toimintaa kehittämiseksi suoritettiin asiakaskysely.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon menot lisääntyivät edelliseen vuoteen 3 700 000 mk eli 24,7 %. Somaattisen erikoissairaanhoidon osalta hoitopäivien kasvu vuodesta 1999 vuoteen 2000 oli 8,6 % ja vastaava kustannusten kasvu 26,5 %. Merkittävimpiä kustannusten nousua selittäviä tekijöitä olivat hoitopäivien hintojen nousu, erityisesti tehohoitoapäivien hintojen nousu 33-40 %, tehohoitoapäivien kasvu sisätaudeissa, hoitopäivien kasvu neurologiassa, kirurgian hoitopäivien kasvu ja painottuminen kalliimpiin hoitoihin. Psykiatrian osalta kustannusten nousua selittävät psykogeriatrian ja nuorisopsykiatrian hoitopäivien nousu.

Avohoitokäynnit lisääntyivät 6,6 % ja vastaava kustannusten nousu oli 5,8 %.

Lähetteet Ivalon terveyskeskuksesta keskussairaalaan vähenivät.

Tunnusluvut ja mittarit

Sosiaali- ja terveydenhuollon nettomenot/asukas:

	TP 1998	TP 1999	TP 2000
Ympäristövalvonta	105	118	113
Perusterveydenhuolto	3264	3311	3472
Erikoissairaanhoito	2018	2027	2540
Sosiaalipalvelut	3858	3886	4028
Toimeentuloturva	691	649	689
Yhteensä	9936	9991	10824

SIVISTYSTOIMI

SIVISTYSTYÖN LAUTAKUNTA JA SIVISTYSOSASTO

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Sivistystoimen hallinnosta vastasi 9-jäseninen sivistystyön lautakunta, joka kokoontui 13 kertaa ja käsitteli 235 asiaa.

Sivistysosasto on jaettu seuraaviin tehtäviin:

- hallinto
- perusopetus
- toisen asteen koulutus
 - lukio
 - ammattillinen koulutus
- kansalaisopisto
- kirjasto
- kulttuuritoiminta
- liikuntatoimi
- nuorisotyö.

Sivistysosaston henkilöstöstä osa siirtyi Yleispalveluihin ja tiimeihin. Tehtävien uudelleen järjestely on kesken.

ESI- JA PERUSOPETUS

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Perusopetuksen ensimmäiseksi sitovaksi tavoitteeksi oli asetettu, että kaikki kunnan alueella asuvat oppivelvolliset voivat käydä koulua kotoa käsin päivittäin. Kaikki oppivelvolliset kävivät koulua kotoa käsin päivittäin. Lukuvuonna 2000-01 esi- ja perusopetuksen oppilaista 74 %:lla oli koulumatkaa enintään 5 kilometriä ja 98 %:lla enintään 50 kilometriä yhteen suuntaan. Pisin koulumatka, Lismasta Inarin yläasteen kouluun, on 100 kilometriä.

Päivittäistä kulkemista on helpotettu kolmelle angelilaiselle oppilaalle, jotka ovat saaneet opetusta etäopetuslaitteiden välityksellä Inarin ala-asteen koulusta yhtenä päivänä viikossa.

Toinen sitova tavoite liittyy saamenkieliseen opetukseen. Tavoitteena on ollut järjestää inarin-, koltan- ja pohjoissaamen kieltä osaavien oppilaiden opetus pääosin (yli puolet) asianomaisella kielellä, mikäli huoltajat näin valitsevat.

Lukuvuonna 2000-01 pohjoissaamenkielinen opetus esiopetuksessa ja vuosiluokilla 1-6 toteutui tavoitteen mukaisesti. Opetus järjestettiin Inarin, Ivalon ja Menesjärven ala-asteen kouluissa. Oppilaita opetuksessa oli yhteensä 28. Saamenkielisen opetuksen osuus vaihteli 52%:sta 85%:iin.

Pohjoissaamenkielinen opetus vuosiluokilla 7-9 jäi alle tavoitteen. Inarin yläasteen koulussa 5 oppilasta sai 27 % opetuksesta pohjoissaamen kielellä.

Myös inarinsaamenkielisessä ja koltansaamenkielisessä opetuksessa jäätin vielä tavoitteesta. Suurimpana syynä on kieltä taitavien opettajien puute. Myös oppimateriaalipula kummassakin kielessä vaikeuttaa opetuksen järjestämistä.

Inarinsaamenkielistä opetusta järjestettiin Inarin ala-asteen koulussa 9 oppilaalle. Saamenkielisen opetuksen osuus vaihteli 26 %:sta 55 %:iin. Myös Ivalon ala-asteella järjestettiin 2 oppilaalle inarinsaamenkielistä opetusta. Opetuksen osuus oli 25 %.

Koltansaamenkielisessä opetuksessa Sevettijärven koulussa vuosiluokilla 1-6 oli 16 oppilasta. Koltansaamenkielisen opetuksen osuus vaihteli eri oppilailla 24 %:sta 40 %:iin.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Esi- ja perusopetusta varten kunnassa on kymmenen koulua. Oppilaita kouluissa oli tilastointiajankohtana 20.9.2000 seuraavasti:

	Esiopetus	1-6 luokat	7-10 luokat
Akujärvi	1	34	
Inari aa	15	85	
Inari ya			48
Ivalo aa	48	357	1
Ivalo ya			229
Koppelo	2	23	
Menesjärvi	2	15	
Nellim	0	10	
Sevettijärvi	4	18	8
Törmänen	8	64	
Yhteensä	80	606	286

Kuntasuunnitelman mukaan perusopetuslain tarkoittama esiopetus oli tarkoitus järjestää kouluissa, mikä olisi oppilaalle pehmeä lasku varsinaiseen koulunkäyntiin eli oppivelvollisuuden suorittamiseen. Jokaisessa koulussa olikin tarjolla esiopetusta. Kuntasuunnitelmasta poiketen myös Ivalon päiväkodissa ryhdyttiin syksyllä 2000 antamaan maksutonta esiopetusta sosiaalilautakunnan alaisuudessa. Oppilaalle vapaaehtoiseen esiopetukseen osallistui yhteensä 86 lasta eli 94 % ikäluokasta.

Keväällä 2000 kunta osallistui opetushallituksen alaisuudessa yhtenä kokeilukuntana esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laatimiseen. Samalla laadittiin kunnan esiopetuksen opetussuunnitelma. Opetushallituksen luvalla opetussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2000.

Koulujen määrään ei kertomusvuonna tullut muutoksia. Oppilasmäärä on muuttunut seuraavasti:

	1997-98	1998-99	1999-00	2000-01
Akujärvi E-6	42	41	40	35
Inari E-6	94	92	88	100
Inari 7-9	64	68	62	48

Ivalo E-6	368	400	395	406
Ivalo 7-10	259	253	255	229
Koppelo E-6 28	26	24	25	
Menesjärvi E-6	15	15	14	17
Nellim E-6	16	14	14	10
Sevettijärvi E-9	40	34	32	30
Törmänen E-6	85	69	69	72
Yhteensä	1011	1012	993	972

Esi- ja perusopetuksen nettokustannukset asukasta kohden ovat kehittyneet seuraavasti:

	1997	1998	1999	2000
Esi- ja perusopetus	4 306	4 621	4 829	5030
Työllisyys	24	15	14	5
Yhteensä	4 330	4 636	4 843	5035

LUKIO

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Lukio-opetuksessa sitovaksi tavoitteeksi oli asetettu laajan kieliohjelman säilyttäminen.

Kieliohjelma on säilytetty ennallaan. Ohjelman mukaan Ivalon lukiossa on mahdollista opiskella äidinkielenä suomen, inarinsaamen, koltansaamen tai pohjoissaamen kieltä. Suomen kielen lisäksi äidinkielenä on opiskeltu inarinsaamea ja pohjoissaamea. Koltansaamea ei toistaiseksi kukaan oppilas ole valinnut. Äidinkielen opetuksen ovat hoitaneet pätevät opettajat.

Ensimmäisenä vieraana kielenä on englanti ja toisena kotimaisena ruotsi. Valinnaisia kieliä ovat saamen kielten lisäksi saksa, venäjä ja ranska. Syksyllä 2000 Ivalon lukion 1. opiskeluvuoden oppilaista 36 oli valinnut saksan, 20 ranskan, 11 venäjän ja 6 saamen kielen opiskelun. Ensimmäisen opiskeluvuoden oppilaita oli yhteensä 52. Ranskan kieleen ei lukuvuonna 2000-01 saatu pätevää opettajaa.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Ivalon lukion oppilasmäärä on muuttunut seuraavasti:

1997-98	1998-99	1999-00	2000-01
183	171	165	151

Lukion nettokustannukset asukasta kohden ovat kehittyneet seuraavasti:

	1997	1998	1999	2000
Lukio	591	642	711	760
Työllisyys	1	5	4	5
Yhteensä	592	647	715	765

AMMATILLINEN KOULUTUS

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Kunnalla ei ole omia ammatillisia oppilaitoksia. Oppisopimuskoulutuksen järjestämisestä kunnan alueella on sovittu Rovaniemen ammattikoulutuksen kuntayhtymän kanssa.

Kunnanhallitus asetti keväällä 2000 ammatillisen koulutuksen yhteistyöryhmän, jonka tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueellista koulutustarjontaa vastaamaan paikallisia koulutustarpeita ja toimia yhteistyöelimenä sekä edistää koulutuksen järjestäjien verkostoitumista. Yhteistyöryhmässä ovat mukana Saamelaisalueen koulutuskeskus, Ivalon työvoimatoimisto, Inarin Kumppanuus työksi ry ja kunta. Ryhmä on kokoontunut kertomusvuonna 6 kertaa.

KANSALAI SOPISTO

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kansalaisopistotoiminnan päämääränä on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisössä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Sitovaksi tavoitteeksi kunnanvaltuusto on opiston osalta hyväksynyt seuraavan lauseen. ”Kansalaisopisto lisää kunnan kehittämishankkeisiin liittyvää ammatillista lisä- ja täydennyskoulutusta.”

Sitova tavoite on v:n 2000 aikana toteutunut niin, että ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen määrä yli kaksinkertaistui, ollen 1630 tuntia.

Kansalaisopiston yleistavoitteiden toteutumisesta voidaan mainita mm. että tietotekniikan opetus kasvoi myös yli kaksinkertaiseksi ollen 1645 tuntia, kielten opetus monipuolistui ja lisääntyi n. 40 % ollen yht. 722 tuntia. Myös musiikin opetuksen kehittämiseen ja tavoitteellisuuteen on vuoden aikana kiinnitetty erityistä huomiota.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Kansalaisopisto on huolehtinut Inarin kunnassa normaalin yleis-sivistävän opistotoiminnan lisäksi taiteen perusopetuksesta, musiikkioppilaitostoitinnasta sekä kuluneena vuotena enenevässä määrin myös ammatillisesta lisä- ja täydennyskoulutuksesta.

Opetuksen pääpaino on ollut taideaineissa ja käytännön taitojen opetuksessa. Kuluneena vuotena opetuksen painoalueita on siirretty entistä enemmän yllämainittuihin ammatilliseen täydennyskoulutukseen, tietotekniikan koulutukseen sekä kielten opetukseen. Musiikin opetuksen tehostamista varten on sivistystyön lautakunta hyväksynyt kansalaisopiston musiikinopetuksen runkosuunnitelman, jota on ryhdytty toteuttamaan myös käytännössä

Ns. maksupalvelutoiminnan lisääminen opiston opetustyössä on mahdollistanut opetustuntimäärien huomattavan kasvun.

Yliopistollisia approbatur-arvosanoja inarilaiset suorittivat opiston välityksellä 13 kpl vuoden 2000 aikana (psykologia ja matkailu). ATK:n ajokorttitutkintoja suoritettiin 27 kpl. Taiteen perusopetusta on annettu kansantanssissa, teatteri-ilmaisussa ja kuvataiteissa. Musiikkioppilaitostoitintaa on ollut musiikkiopistoissa opiskelleiden inarilaisnuorten nettomenot.

Kansalaisopisto on kunnan omistama aikuisoppilaitos. Rehtorin virka muutettiin kokoaikaiseksi 1.2.2000 lukien ollen sitä ennen osa-aikainen (50 %). Musiikinopettajan virka täytettiin määräajaksi elokuusta 2000 alkaen. Lisäksi opistossa on tekstiilityön päätoiminen opettaja.

Nellimissä toimineen osa-aikaisen yhdysmiehen tehtävät loppuivat vuoden aikana ko. henkilön jäädessä eläkkeelle. Opistossa on työskennellyt vuoden aikana lisäksi 3 päätoimista tuntiopettajaa lukukausien aikana sekä sivutoimisia tuntiopettajia ja luennoitsijoita yhteensä 83.

Opisto on toiminut pääasiassa kunnan omistamissa opetustiloissa. ATK:n opetusta varten on Ivalon keskustasta vuokrattu yksityiseltä opetustila.

Kansalaisopiston opiskelijoiden ja opetustuntien määrä sekä opetustunnin hinta ja nettomenot asukasta kohti ovat kehittyneet seuraavasti:

	1997	1998	1999	2000
Ilmoittautuneita opiskelijoita	1091	1156	1351	1520
Opetusryhmiin osallistuneita	1743	2550	2839	3497
Opetustunteja	5534	5423	6077	7660
Opetustunnin hinta /brutto	280	246	310	331
Nettomenot/asukas	179	176	188	219

KIRJASTO

Sitova tavoite ja sen toteutuminen

Pääkirjaston toimitilat peruskorjataan ja saatetaan asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi edellyttäen että tarkoitukseen varataan määrärahat.

Inarin kunnan kirjaston rakentamishanke on hyväksytty (3.10.2000 73/61/2000) Opetusministeriön valtionosuuksien myöntämistä koskevaan rahoitusuunnitelmaan 2001-2004 vuodelle 2004.

Inarin kunnanhallitus toimitti 20.12.2000 esityksen Lapin läänin-hallitukselle pääkirjaston peruskorjauksesta oppilaitosten ja kirjastojen perustamishankkeiden rahoitusuunnitelmaan 2002-2005. Hanke sijoittuu Inarin kunnanvaltuuston 14.12.2000/71 § hyväksymässä kuntasuunnitelmassa vuosille 2004-2005.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Kirjastopalvelut ovat kunnan kannalta tärkeä vetovoimatekijä, jota edelleen kehitetään kuntalaisten ja elinkeinoelämän sekä tulevaisuuden tarpeet huomioon ottaen.

Tehtävää hoitaessaan kirjastotoimi

- valitsee keskeisen inarilaisten tarvitseman informaatioaineiston,
- indeksoi, luetteloii ja järjestää kokoelmat lainaamista ja muuta käyttöä varten,
- antaa tietopalveluja omista ja ulkopuolisista tietovarannoista kirjastoverkostoa hyödyntäen,
- tarjoaa tilat ja laitteet kuntalaisten tietoa-asemana toimiessaan, sekä kouluttaa ja opastaa tiedon haussa.

Peruspalvelut ovat maksuttomia ja kaikkien kuntalaisten käytettävissä. Kirjaston toimitilat saatetaan vastaamaan kuntalaisten tarpeita

Aineistohankinnoissa, lainauksissa ja kävijämäärissä ei ole tapahtunut suuria määrällisiä muutoksia viime vuosina. Kirjaston käytön opetusta saaneiden määrä on sen sijaan lähes kaksinkertaistunut edellisvuoteen verrattuna.

Kirjaston tarjoamat tilat ovat puutteelliset ja alimitoitettut. Laitteet ja kalusteet ovat vanhentuneet ja uusimisen tarpeessa. Internetin käyttö ja sen opastus ovat lisääntyneet huomattavasti. Kirjastohenkilökunnan työnkuva on muuttunut yhä enenevässä määrin tietoyhteiskunnan valmiuksien omaksumisen tukemiseen. Ammatillinen täydennyskoulutus on tukenut työn kuvan muutosta. Uutena palvelumuotona aloitettiin verkko-opiskelun tukemiseen tähtäävä kouluttautuminen Tutamnet-projektin yhteydessä.

Toimitilojen osalta on tehty alustavat huonetilaohjelmat ja kustannusarviot.

Toiminnan nykytila

Kunnan kirjastoverkosto muodostuu pääkirjastosta, Inarin lähikirjastosta, kirjastoautosta ja Nellimin lainausasemasta. Kirjaston palvelupisteet ovat avoinna yhteensä 97 tuntia viikossa.

Henkilökunta on osallistunut aktiivisesti ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Atk-koulutukseen on saatu avustusta Suomi tietoyhteiskuntaan -projektista.

Kunnan kirjastotoimi on osa Lapin läänin 13 kunnan, Rovaniemen ammattikorkeakoulun ja Lapin maakuntamuseon Aurora-nimistä atk-järjestelmää. Aurora-kirjastot pitävät yhteisesti yllä sekä aineisto- että asiakasrekisteriä. Järjestelmä toimii nykyaikaisena virtuaalikirjastona, joka on asiakkaiden käytettävissä 24 tuntia vuorokaudessa tietoverkkojen kautta.

Asiakkaiden käytössä on Internet työasemia ja päätteitä tiedonhakua ja kommunikointia varten. Sukututkijoiden käytettävissä on mikrofilmin ja -korttien lukulaite.

Kirjastoverkkoa supistettiin lakkauttamalla Nellimin lainausasema. Osa kirjoista ja kalustosta sijoitettiin koulun ja kirjaston käyttöön. Kirjaston kannalta tarpeeton aineisto myytiin huutokaupalla.

Kirjaston virtuaalikäyttö on lisääntynyt. Uutena palvelumuotona avattiin Lapponica-tietopankki, jonka ylläpitäjiä ovat Lapin kirjastot, museot ja oppilaitokset. Lapponica sisältää pohjoista tietoa: kirjastojen Lappi-aineistoa, museoiden kuvia ja esineitä, oppilaitosten opinnäytteitä sekä Lapin yliopiston ja Arktisen keskuksen artikkeleita ja tutkimustietoa. Lapponicaan liittyy kirjastojen ja museoiden yhteinen tietopalvelu, joka toimii sekä verkossa että kaikissa järjestelmää ylläpitävissä kirjastoissa.

Muutokset toiminnassa

Pääkirjaston laajennus ja saneeraus mahdollistavat kuntalaisille nykyistä parempia kirjastopalveluja. Päätepohjaiset työasemat ja ohjelmistot muuttuvat mikropohjaisiksi.

Pääkirjaston laajennus- ja saneeraushanketta on siirretty viimeisen kymmenen vuoden aikana moneen otteeseen. Palvelujen kehittäminen on vaarantumassa puutteellisten toimintaedellytysten vuoksi.

Mikropohjaisten ohjelmistojen hankinta siirtyi ohjelmistojen valmistumisen viivästymisen ja Aurora-yhteisjärjestelmän aikataulullisten seikkojen vuoksi.

Tunnusluvut ja mittarit

	1997	1998	1999	2000
Aineistomäärä	78 103	78 978	76 972	78 928
kartunta/v	3 971	2 678	2 826	3 033
Lainaustoiminta	179 861	176 308	162 786	162 645
lainoja/as.	23	23	22	22
Lainan hinta, brutto	10	11	13	14
Kirjastokäynnit	131 151	131 186	141 942	138 534
käynnit/as.	17	17	19	19
käynti mk/as.	14	15	15	16
Nettomenot/as	239	261	270	287

KULTTUURITOIMINTA**Tavoite**

Kunnan kulttuuritoiminnan tehtävän tavoitteena on antaa hyvät mahdollisuudet kulttuuria harjoittavien yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden toiminnoille, eri kulttuurimuotojen säilyttämiselle sekä aineellisen ja henkisen kulttuurin tallentamiselle.

Tavoitteen toteutuminen

Kulttuuritoiminta on tarjonnut eri tapahtumien välityksellä inarilaisille monipuolisia kulttuuripalveluja sekä tukenut apurahoilla taiteentekijöitä ja harrastustoimintaa. Kulttuuritoiminta on ollut mukana edistämässä vilkkaana jatkunutta raja-alueen kulttuuriyhteistyötä Barentsin alueella ja käynnistämässä Koppelon koululla alkanutta taiteilijaresidenssi-toimintaa. Kaamoksen kuvia -elokuva festivaalia kulttuuritoiminta on tukenut järjestelyissä ja taloudellisesti.

Toiminnan nykytila

Kulttuuritoiminta on vastannut kunnallisesta elokuvateatterista sekä kansalaisopiston kanssa Kultapiiskun esiintymis- ja harjoittelutilasta. Kulttuuriohjaajan lisäksi on kesällä työskennellyt näyttelynvalvojina työmarkkinaharjoittelutuella palkattuja nuoria sekä siviilipalvelusmies. Lapin Taidetoimikunnan välityksellä kulttuuritoiminta sai kaksi projektityöntekijää, joista toinen valmisti Petsamon Suomen aikaa esittelevän näyttelyn ja toinen luontoelokuva-tapahtuman rahoitusta.

Muutokset toiminnassa

Kunnallinen elokuvatoiminta keräsi 6 232 katsojaa. Muihin kulttuuri-tapahtumiin osallistui noin 10 800 henkilöä.

Kulttuuritoiminnan nettomenot asukasta kohden:

Vuosi	1997	1998	1999	2000
Kulttuuri	61	58	81	79
Työllisyys	12	10	6	-

LIIKUNTATOIMI

Tavoitteet

Liikuntapalvelujen tavoitteina vuodelle 2000 olivat:
Erityisryhmien liikunnan ja työikäisten terveysliikunnan tehostaminen sekä lasten ja nuorten liikuntatoiminnan lisääminen yhteistyössä eri yhteisöjen kanssa.

Tavoitteiden toteutuminen

Erityisryhmien liikunnan ohjaus on toiminut hyvin. Työikäisten terveysliikuntatoiminta on saatu varsin hyvin liikkeelle. Omien ohjattujen vuorojen lisäksi on liikuntatoimi järjestänyt työkykyä ylläpitävää liikuntatoimintaa usealle eri ammattiryhmälle. Yritykset ja työyhteisöt ovat lisänneet liikuntatoimintaa mm. kustantamalla työntekijöidensä uimahalli-, kuntosali- ja liikuntasalimaksuja huomattavasti aikaisempaa enemmän. Lasten ja nuorten liikunta-toiminnan järjestäminen on lisääntynyt huomattavasti. Tehostunut toiminta on tapahtunut ensisijaisesti yhdistysten toimesta. Toiminnan tehostumiselle edellytyksiä ovat antaneet Nuori Suomi -avustukset sekä kunnan tuki. Erityisesti voidaan mainita Inarissa onnistuneesti toteutettu lasten liikunnallinen iltapäiväkerho. Muut tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.

Toiminnan nykytila

Erityisryhmien liikunta ja terveysliikunta yhdessä lasten ja nuorten ikunnan kanssa on erityisasemassa. Suurten kilpailutapahtumien järjestäminen jatkuu hiihdon maailman cupin ja Hiihtoliiga -kisojen merkeissä. Saariselän ensilumenlatu -projekti etenee suunnitelmallisesti.

Muutokset toiminnassa

Liikuntapaikkojen hoito siirtyi teknisen toimen hoidettavaksi vuoden 2000 alusta.

Liikuntapalvelujen nettokustannukset asukasta kohden ovat olleet seuraavat:

TP 1998	TP 1999	TP 2000
337	321	249

NUORISOTYÖ

Tavoitteet

Nuorisotyö toimii nuorten elinolojen sekä nuorisotoiminnan edellytysten parantamiseksi.

Tavoitteen toteutuminen

Toiminta on ollut tavoitteen mukaista.

Toiminnan nykytila

Nuorisotyön hallinnassa oli Ivalossa Nuorisotila Stönö, kerhohuone Nellimissä, Ivalon yläasteen väestönsuojan yhtyeharjoitustilat (Pommari) sekä viestintäpajan tilat Ivalossa. Edellisten lisäksi säännöllistä toimintaa on ollut vuokratiloissa Inarissa (Inarin Yritys r.y:n toimitalo) sekä kevätkaudella myös Ivalon yökahviossa (Ivalon Järjestöjentaloyhdistys r.y.).

Muutokset toiminnassa

Toiminnan painopiste on edelleen ollut ikäluokassa 12 – 18-vuotiaat. Nuorten työllistämiseen liittyvien tehtävien osalta toimenpiteitä on kohdistettu myös ikäryhmään 17 – 25-vuotiaat ja kesäaikaisen leiritoiminnan osalta ikäryhmään 8 - 12-vuotiaat.

Nuorten työpajana toimivalle viestintäpajalle on voitu oman työohjelman kautta työllistää yksi työsuunnittelija ja kaksi työllistettyä. Tukityöohjelman voimakas hiipuminen on merkinnyt sitä, että ilman Apro-työpajahanketta työpajatoimintaa ei olisi ollut. Keväällä viestintäpajalle laadittiin kehittämissuunnitelma, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa kesäkuussa. Suunnitelmaan sisältyvä laitteiston uudistaminen digitaaliseen formaattiin käynnistyi syksyllä. Työpajatoiminnan jatkamiseksi Apron jälkeen on valmisteltu uutta työpajahanketta.

Avoin toiminta on jatkunut Inarissa ja Ivalossa. Työhön liittyen on toimittu erityisesti nuorten vapaaehtoispäivystystoiminnan (Tilkkutäkki) työn turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Vuoden alussa käynnistyi moniyhteisöllinen ja kaksivuotinen Selvä Peli-hanke. Verkostohankkeen kautta on pyritty kiinnittämään tehostetusti huomiota nuorten päihteiden käyttöön tavoitteena pyrkimys vaikuttaa siihen, että päihteiden käytön kokeiluikä nousee. Tavoitteeseen on pyritty järjestämällä päihteettömiä toimintoja, herättämällä asiaan liittyvää julkista keskustelua sekä vaikuttamalla diskotoimintaan. Nuorisotyö toteutti Lapin lääninhallituksen nuorisotoimen rahoittamana yhteistyössä Inarin seurakunnan sekä Nuorisokeskus Inarin kanssa 27.-30.11. nuorisotoimen lähialueyhteistyön (Lappi - Murmanskin alue) kehittämiseminaarin.

Nuorisotyö tuki taloudellisesti seitsemää nuorisoyhdistystä 42 000 mk:lla.

Nuorisotyön nettomenot asukasta kohden ovat olleet seuraavat:

	1999	2000
Nuorisotyö	115	125
Työllisyys	26	37
Yhteensä	141	162

KIELIPESÄT

Sitovat tavoitteet ja niiden toteutuminen

Sitovana tavoitteena oli, että kielipesien toiminta turvataan koko suunnitteluvuoden joko ulkopuolisella rahoituksella tai tarvittaessa lisämäärärahoilla.

Talousarvio oli laadittu siten, että kielipesien toiminnasta kunta rahoittaisi puolet ja jokin ulkopuolinen taho (valtio, EU) toisen puolen. Toista rahoittajaa ei löytynyt, mutta kielipesien toiminta jatkui koko vuoden kunnanvaltuuston hyväksymällä talousarviomuutoksella.

Toiminta ja muutokset toiminnassa

Kielipesätoiminta on alle kouluikäisille lapsille tarkoitettua varhaiskasvatustoimintaa, jossa on tavoitteena antaa lapsille kielikylpy-menetelmän avulla inarinsaamen tai koltansaamen taito ja tätä kautta edistää kyseisten kielten asemaa käyttökielinä yhteiskunnassa.

Inarinsaamen kielipesä Ivalossa ja Koltansaamen kielipesä Sevettijärvellä jatkoivat toimintaansa koko kertomusvuoden. Tavoitteena on ollut saada toiminta pysyväisluonteiseksi. Kertomusvuonna jatkettiin edelleen työtä pysyvän rahoituksen saamiseksi kielipesätoimintaan. Toistaiseksi tavoitteeseen ei päästy.

RAKENNUSLAUTAKUNTA

Tavoitteet

Sitovat tavoitteet

1. Rakennusvalvonnan toiminnan järjestäminen vuoden alussa voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain säädännön mukaisesti.
2. Rakennusjärjestyksen uudistaminen.
3. Rakennusvalvonta huolehtii rakentamissäännösten ja kaavoituksen tavoitteiden sekä viihtyisän ympäristökuvan toteutumisesta, edistää rakentajan ja ympäristön kannalta edullista ja kestävä kehitystä tukevaa rakentamista ja rakennusten käyttöä ja pyrkii rakennetun ympäristön valvonnalla viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön muodostumiseen ja säilyttämiseen.

Tavoitteiden toteutuminen

Rakennusvalvonnan toiminta on järjestetty lainsäädännön edellyttämien tavoin siirtymäaikoja hyväksikäyttäen.

Rakennusjärjestyksen uudistaminen jatkuu hyväksytyn aikataulun mukaisesti ja valmistuu käsittelyyn vuoden 2001 loppupuolella.

Ympäristökuvan parantamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota lupakäsittelyssä ja rakennustapaohjeilla.

Toiminnan nykytila

Rakennuslautakunnan toimialaan kuuluvat rakennuslain ja maa-aineslain mukaiset tehtävät ja erityislainsäädännöllä rakennusvalvontaviranomaiselle määrätty tehtävät. Toimintaa johtaa 5-jäseninen rakennuslautakunta.

Kunnassa on rakennustarkastajan päävirka. Rakennusvalvonnan hallinto- ja talouspalvelut tuottaa teknisen osaston hallintopalvelujen yksikkö.

Muutokset toiminnassa

Rakennuslautakunta kokoontui kahdeksan kertaa.

Myönnettyjen rakennus- ja toimenpidelupien määrä väheni 36 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lupatilasto liitteenä.

Rakennuslautakunnalle siirrettiin maa-ainesten lupaviranomaisen tehtävät ja ratkaisuvallta rakennusluvan edellytyksistä suunnittelutarvealueilla.

Toiminnan painopisteenä on ollut lupaviranomaistehtävät sekä maa-ainesottoalueiden kunnostustöiden valvonta.

Kunnanvaltuusto on vuosien 2001 – 2003 talous- ja toimintasuunnitelmassa hyväksynyt perustettavaksi suunnitteluvuosille tilapäisen apulaisrakennustarkastajan viran, jonka haltijan tehtävänä on kunnan alueen rakennuskannan inventointi kiinteistöluetteloa ja kunnan eri rekistereitä varten.

Tunnusluvut ja mittarit

	1998	1999	2000
Lupapäätökset, kpl	199	284	180
Kustannukset/päätös	3 236	2 411	4 025

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tavoitteet

Sitovat tavoitteet

Saariselän kehittymisen edellytysten turvaaminen laajentamalla Kaunispään rakennuskaavaa rakennustoiminnan ylläpitämiseksi sekä hankekohtaisesti kaavaa saneeraamalla alueen kehittämistavoitteiden mukaisesti.

Ivalon keskustan ympäristökuvan parantaminen vuonna 2000 yhdessä alueen yrittäjien, Lapin ympäristökeskuksen ja työvoimaviranomaisten kanssa.

Jätehuollon kierrätysasteen parantaminen ympäristötietoisien kuntakuvan muodostamiseksi.

Tilapalvelu otetaan käyttöön ja kunkin hallintokunnan käyttämistä tiloista laaditaan käyttäjäkohtainen palvelusopimus talousarvion sitovuustason edellyttämällä tavalla.

Tavoitteiden toteutuminen

Saariselän yleiskaavan tarkistus ja asemakaavan laajennus on aloitettu valitun ohjausryhmän johdolla. Tavoiteaikataulun mukaan kaavoitustyö valmistuu keväällä 2002.

Ivalon keskustan ympäristökuvan parantaminen on Kultainen Ivalo – projektin vastuulla. EU-rahoituksen viipymisen johdosta työ käynnistyi tammikuussa –01. Rahoituspäätöksestä johtuen hanke on kaventunut markkinointiprojektiksi, jonka vetäjänä on InLike Oy:n toimitusjohtaja Janne Seurujärvi.

Lapin ympäristökeskuksen vetämänä on käynnistynyt jätehuolto- ja ympäristöprojekti, jonka tarkoituksena on perustaa kuntien omistama jätehuolto- ja ympäristöyhtiö. Loppuraportti valmistuu toukokuussa 2001.

Tilapalvelujen järjestämiseen liittyvien selvityksien laatimista on jatkettu. Tarkoitus on saada asia ratkaisuun ennen vuoden 2002 talousarvion laatimistyön alkua.

Toiminnan nykytila

Tekninen lautakunta huolehtii maapoliittisin ja kaavoituksellisin keinoin yhdyskuntarakenteen toimivuudesta, toimintansa taloudellisuudesta, ympäristön laadusta ja kunnan eri kyläkeskusten kehittämisestä, kunnallistekniikan ja ympäristön rakentamisesta sekä kiinteän käyttöomaisuuden ylläpidosta ja hallussaan olevan irtaimiston hoidosta.

Toimintaa johtaa 9-jäseninen tekninen lautakunta. Lautakunta on pitänyt 13 kokousta.

Lautakunnan tehtävät hoitaa viranhaltijaorganisaatio, joka muodostuu viidestä tehtäväalueesta:

Yhdyskuntasuunnittelu
- kaavoitus ja maapolitiikka

Palo-, pelastus- ja suojelutoimi
 - palo-, pelastus- ja suojelutehtävät.
 Yhdyskuntarakentaminen
 - kunnallistekniikan ja ympäristön rakentaminen ja ylläpito
 Tilapalvelut
 - talonrakennus ja kiinteistöjen hoito
 Hallintopalvelut
 - teknisten lautakuntien talous- ja hallintopalvelut.

Muutokset toiminnassa

Käyttötalouden netto

Edelliseen vuoteen verrattuna toimielimen netto pieneni 23 %, joka pääasiassa johtui vuoden alussa toimintansa aloittaneille vuokra-asunto-, liike- ja teollisuusrakennusyhtiöille siirtyneiden rakennusten ja tilojen kiinteistönhoitokustannuksista ja toisaalta yhtiöille myydyistä palveluista, vesimaksutaksojen korotuksista ja toimistohenkilöstön siirtymisestä hallinnon toimistopalvelutiimeihin. Käyttötalouden toteutuma oli 179 749,03 mk alijäämäinen.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä, ilman sisäisiä siirtoja, väheni kahdella henkilöllä. Palkkausmenot, henkilöstömenojen korjauserät huomioonottaen, kasvoivat 2,9 %.

Rakentaminen

Tielaitoksen ja kunnan väliseen vaihtokirjaan perustuen rakennettiin tielaitokselle tukikohta Törmäsen kylään Lintumaalle. Vastikkeena kunnalle luovutettiin Ivalossa oleva tukikohta-alue rakennuksineen. Vaihdon arvo oli 2.7 mmk.

Ivalon sääsuojahalliin asennettiin jäädytyskoneisto. Hankkeen kustannukset olivat n. 600 000 mk. Avustusta hankkeeseen saatiin valtiolta 256 000 mk ja Tunturikiekko ry:ltä 56 000 mk, yhteensä 306 000 mk.

Valmistuneen Inergia Lämpö Oy:n kaukolämpöverkkoon liitettiin Ivalon keskustan alueella olevia kiinteistöjä, lämpötaloudellisia perusparannustöitä ja lämmitysjärjestelmien muutoksia suoritettiin useissa kiinteistöissä. Männikön palvelukodin ilmastointi uusittiin ja sosiaali-toimen käytössä olevissa tiloissa suoritettiin pieniä perusparannustöitä.

Test World Oy:n käyttöön valmistui 5. rakennusvaihe: rata, portti ja tukirakennus. Hankkeen kustannukset ovat n. 600 000 mk, josta valtionavustuksen osuus on 141 000 mk.

Liikenneväyliä rakennettiin Saariselällä ja Ivalossa; leikkikenttä rakennettiin Inariin. Vesihuoltoverkostoa täydennettiin. Avustuksia vesihuoltohankkeisiin saatiin 147 300 mk.

Liittymismaksurahastoon kirjattiin 1 970 334,70 mk.

TALOUDELLINEN KEHITYS

Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA

1999 / mk 2000 /mk

Toimintatuotot

Myyntituotot		12 176 532	13 724 304
Maksutuotot	7 854 757	7 623 465	
Tuet ja avustukset	4 603 144	3 277 912	
Muut tuotot	7 829 339	4 617 186	
		32 463 772	29 242 867

Valmistus omaan käyttöön

2 903 615

Toimintakulut

Henkilöstökulut		-104 844 126	-104 597 447
<i>Palkat ja palkkiot</i>	<i>- 81 633 205</i>	<i>- 80 232 847</i>	
<i>Henkilöstösivukulut</i>	<i>- 23 210 921</i>	<i>- 24 364 600</i>	
Palvelujen ostot		- 38 124 419	- 45 331 450
Aineet, tarvik. ja tav.			
Ostot tilik. aikana	- 14 228 627	- 12 972 281	
Varaston muutos		39 422	- 101 666
Avustukset	- 10 870 418	- 11 027 663	
Muut toimintakulut	- 3 131 282	- 3 242 378	-171 159 449 -177 272 885

Toimintakate

-138 695 677 -145 126 403

Verotulot	85 858 973	85 720 971	
Valtionosuudet		61 133 994	60 645 535
Alv-takaisinperintä	- 6 879 781	- 7 124 835	
	140 113 190	139 241 671	

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot	1 028 406	1 094 007	
Muut rahoitustuotot	3 372 326	2 614 135	
Korkokulut	- 1 216 863	- 976 914	
Muut rahoituskulut	- 263 155	- 685 749	
	2 920 714	2 045 479	

Vuosikate

4 338 223 - 3 839 253

Poistot käyttöom:sta jne.	- 7 751 778	- 7 051 777	
Arvon alentumiset			- 443 276
Satunnaiset tuotot ja kulut			
Satunnaiset tuotot	31 000	874 559	
Satunnaiset kulut	-	- 537 912	
Tilikauden tulos	- 3 382 555	- 10 997 659	

Suunnit. ylit. poistot - 1 470 472

Poistoeron lis. -/väh. +
 Varausten lis. -/väh.+ 1 167 729 779 000
 Rahastojen lis -/väh + - 1 018 634 - 1 084 673

Tilikauden yli-/alijäämä - 4 703 932 - 11 303 332

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					1998	1999	2000	Ka
Toimintatuotot/-kulut, %		17,9	19,0	16,8	18,1			
Vuosikate/Poistot, %				89,9	56,0	- 54,4	31,7	
Vuosikate-%	3,6	2,4	- 2,2	1,3				
Poisto-%				4,0	4,3	- 4,0	4,3	
Vuosikate, mk/asukas			855	582	- 522	311		

Poistot, mk/asukas		951	1040	959	983
--------------------	--	-----	------	-----	-----

Asukasmäärä (31.12.)		7555	7452
7354	7454		

TULOSLASKELMAN JA SEN TUNNUSLUKUIEN ANALYSOINTI

Toimintakate

Kate ilmoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista

Tunnusluku ilmoittaa, paljonko varsinaisen toiminnan tuotoilla (myynti- ja maksutuotot ym. varsinaisen toiminnan tuotot)saadaan katetuksi toimintakuluja. Tunnusluku vähennettynä 100:sta ilmoittaa, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Tunnusluku laski 2,2 % vuoden 1999 tilinpäätösarvosta.

Vuosikate

Vuosikate on kunnan keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkäaikaisten tuotannontekijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset.

Perusoletus on, että mikäli (positiivinen) vuosikate on siitä vähennettävien käyttöomaisuuden poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Rahoituslaskelmassa arvioidaan vuosikatteen riittävyyttä korvausinvestointien ja lainanlyhennysten rahoittamiseen.

Mikäli vuosikate on alijäämäinen, kunnan tulorahoitus on heikko.
Kunnan vuosikate oli 3 839 253 mk alijäämäinen.

Vuosikate-%

100 x Vuosikate/Käyttötulot (=toimintatuotot, verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet)

Tunnusluku aleni peräti 4,6 % prosenttia edellisen vuoden tilinpäätösarvosta.

Poisto-%

100 x Käyttöomaisuuden poistot/Käyttötulot (= toiminta-tuotot, verotulot ja käyttötalouden valtionosuudet)

Vuosikate-%:n ja poisto-%:n keskiarvojen tulisi muutaman vuoden tarkastelujaksolla vastata toisiaan.

Tilinpäätösvoiton negatiivinen vuosikate kasvatti kuitenkin huomattavasti näiden tunnuslukujen eroa.

Vuosikate mk/asukas

Asukasmääränä on väestölaskennan mukainen asukasluku tilikauden lopussa. Asukaskohtaisen vuosikatteen tulisi olla muutaman vuoden tarkastelujaksolla keskimäärin samaa suuruusluokkaa kuin suunnitelmapoistojen määrä asukasta kohden, mikäli kustannustasossa ei tapahdu olennaisia muutoksia.

Kolmen vuoden tarkastelujaksolla keskimääräinen vuosikate/asukas oli 311 mk ja keskimääräinen suunnitelmapoisto/asukas oli 983 mk. Asukaskohtainen ero kolmen vuoden tarkastelujaksolla kasvoi 457 mk.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeiset erät ovat tuloksenkäsittelyeriä.

Tilikauden tulos osoitti 11 milj.mrk alijäämää.

Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA

			1999	2000
			tmk	tmk
Varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirta				
Tulorahoitus				
Vuosikate			4 338	- 3 839
Satunnaiset erät, netto	31	336		
Tulorahoituksen korjauserät			-	609
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	- 13 564	- 26 877		
Rahoitusos. investointeihin	4 876	1 507		
Käyttöomaisuuden myyntitulot		<u>110</u>	<u>19 134</u>	
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	- 4 209	- 10 348		
Rahoitustoiminnan kassavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset		- 4 400		
Antolainasaamisten vähennykset		714	714	
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 245	5 081		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys-	3 002	- 6 479		

Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset	1 679	1 867
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 1 565	5 700

Kassavarojen muutos - 2 138 - 7 865

Rahoituslaskelma tässä sisältää vain ulkoisen rahan lähteet ja rahan käytön.

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		1999	2000
Investointien tulorahoitus, %	49,9 % - 15,1 %		
Pääomamenojen tulorahoitus, %	37,1 % - 10,8 %		
Lainakanta 31.12., mmk	25,8 24,4		
Lainat mk/asukas	3 466 3 322		
Lainanhoitokate (lasken.vuosilyh.)	1,3 - 0,4		
Kassavarat 31.12., mmk	11,0 9,3		
Kassastamaksut/vuosi, mmk		196,1	220,9
Kassan riittävyys, pv	21 15		
Asukasmäärä		7452	7354

Investointien tulorahoitus

= 100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno.

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta (= käyttöomaisuusinvestoinnit – rahoitusosuudet) on rahoitettu tulorahoituksella.

Tulorahoitus ei ole riittänyt investointien omahankintamenon rahoitukseen (tunnusluku on negatiivinen).

Pääomamenojen tulorahoitus

= 100 x Vuosikate / (Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo vuosikatteen prosentuaalisen osuuden investointien omahankintamenon, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

Tunnusluku on negatiivinen.

Lainakanta 31.12., mmk

= Vieras pääoma lukuun ottamatta saatuja ennakkoita sekä lyhytaikaisen vieraan pääoman osto- ja siirtovelkoja.

Kunnan lainakanta väheni 1,2 mmk. Uusille tytäryhtiöille siirtyi lainoja lähes 3,6 mmk.

Lainanhoitokate

= Vuosikate + Korkokulut / Korkokulut + Lainojen lyhennykset Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on huono tunnusluvun jäädeää alle yhden.

Lainanhoitokate oli negatiivinen.

Kassavarat

= Rahoitusomaisuuteen merkityt sijoitukset, rahat- ja arvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Kassastamaksut

= Tuloslaskelman vuosikatetta edeltävät ulkoiset kuluerät ja rahoituslaskelmasta investoinnit, antolainojen lisäykset sekä pitkäaikaisten lainojen lyhennykset.

Kassastamaksuja kasvattivat uusien tytäryhtiöiden osakemerkinnät, jotka vastaavasti rahoitettiin yhtiöille siirtyneen käyttöomaisuuden myyntituloilla.

Kassan riittävyys/pv

= 365 pv x Kassavarat / Kassasta maksut